

Eiropas
Komisija

STĀVOKLIS
SAVIENĪBĀ
2018. gadā

Eiropas Prokuratūras spēcināšana cīņā pret teroristu noziegumiem

#SOTEU

2018. gada 12. septembris

“Eiropas Savienībai ir arī jābūt spēcīgākai cīņā pret terorismu. Pēdējo trīs gadu laikā mēs esam panākuši reālu progresu. Bet mums joprojām trūkst līdzekļu ātrai reakcijai pārrobežu teroristu apdraudējuma gadījumā. (..) Es uzskatu, ka ir visnotaļ pamatoti uzticēt jaunajai Eiropas Prokuratūrai saukšanu pie atbildības par pārrobežu teroristu noziegumiem.”

Žana Kloda Junkera runa par stāvokli Savienībā, 2017. gada 13. septembrī

Drošība ir Eiropas iedzīvotājiem ir visproblemātiskākais jautājums. Pēdējos trīs gados Komisija ir pieņēmusi vairākus nozīmīgus lēmumus nolūkā pastiprināt drošības tiesību aktus visā ES. Mēs esam lieguši teroristiem līdzekļus uzbrukumiem, apmainījušies ar izlūkdatiem starp dalībvalstīm, aizsargājuši Eiropas iedzīvotājus tiešsaistē un labāk pārvaldījuši savas robežas.

Tā kā drošības apdraudējumiem aizvien biežāk ir pārrobežu raksturs, Eiropai ir jāapvieno resursi, lai efektīvāk apkarotu teroristu noziegumus. Spēcīgāka Eiropas Prokuratūra nodrošinās, ka ne teroristi, ne noziedznieki nepaliek nepamanīti.

Sadrumstalotu izmeklēšanas procesu apvienošana

Problēma šobrīd: džihādistu teroristu šūniņa nodarbina aģentus vairākās ES valstīs. Teroristi savā starpā nesazinās un saņem instrukcijas vienīgi šifrētu ziņu veidā. Katram no viņiem ir atšķirīgi uzdevumi, piemēram, viltotas personas apliecības iegūšana (valstī A), ķīmisku vielu iegāde (valstī B) utt., savukārt operācijas vadītājs darbojas trešā valstī.

Iestādes valstī A atklāj, ka viltotie dokumenti izveidoti fiktīvām personām, un apcietina aizdomās turēto. Tam nav zināms, ka šie dokumenti sagatavoti teroristu šūniņai, un tās sauc personu pie atbildības vienkārši par dokumentu viltošanu.

Iestādes valstī B identificē šūniņas dalībnieku, kas iegādājies pārmērīgu daudzumu pesticīdu nolūkā izgatavot spridzekli. Tās apcietina teroristu un izvirza viņam apsūdzību kā “vientuļajam vilkam”, neapzinoties, ka ir vēl citi šūniņas dalībnieki.

Abos gadījumos tiek pieņemts notiesājošs spriedums, taču ne vienmēr par teroristisku nodarījumu, un plašāks tīkls un tā darbības paliek neatklātas.

Spēcīgāka Eiropas Prokuratūra varēs

- ✓ vadīt izmeklēšanas procesus un kriminālvajāšanu ES līmenī, nodrošinot saskaņotu pieeju attiecībā uz kriminālvajāšanu. Tas būs iespējams Eiropas Prokuratūras deleģēto prokuroru tīkla ietvaros, kas kopā ar valstu iestādēm darbosies visās iesaistītajās ES valstīs;
- ✓ apvienot saistītās lietas un kopīgi saukt pie atbildības;
- ✓ dot rīkojumus veikt izmeklēšanu;
- ✓ nodrošināt, lai laikus tiktu savākti pierādījumi.

Savlaicīga informācijas apmaiņa

Problēma šobrīd: iestādes valstī A izmanto īpašas izmeklēšanas metodes terorisma lietā, kas saistīta ar teroristu šūniņu, kura tiek turēta aizdomās par darbošanos valstīs A, B, C un D.

Iestādes valstī A vēlas aizsargāt savu avotu un nodrošināt, ka tiek aizsargātas metodes, ar kurām tika ievākta informācija. Tādēļ kavējas informācijas apmaiņa ar valstīm B, C un D un *Eurojust* (ES aģentūru, kas veicina ES valstu kompetento iestāžu sadarbību un koordinēšanu kriminālizmeklēšanā).

Tādējādi pieaug risks, ka valstīs B, C un D notiks teroristu noziegumi un vēlāk teroristi noslēpsies.

Spēcīgāka Eiropas Prokuratūra varēs

- ✓ dot norādījumus valstu iestādēm proaktīvā un mērķtiecīgā veidā ievākt vairāk informācijas;
- ✓ dot norādījumus valstu iestādēm dalīties ar informāciju ar *Eurojust* un Eiropolu;
- ✓ rīkoties ar sensitīvu un konfidenciālu informāciju. Jo īpaši Eiropas Prokuratūra nodrošinās pilnīgu konfidencialitāti informācijai, ar kuru tā strādās, tostarp veidam, kādā tā tika iegūta.

Koordinēta pārrobežu izmeklēšana

Problēma šobrīd: iestādes valstī A un valstī B ir informētas par to, ka divas teroristu šūniņas, kas darbojas viņu valstī, veic aizdomīgas darbības. Šķiet, ka šīs šūniņas kopīgi plāno teroristu uzbrukumu valstī A.

Valsts A iestādes nolēmj pārmeklēt mājokļus un šim nolūkam izmanto policiju.

Valsts B iestādes plāno to izdarīt tajā pašā laikā, bet citu prioritāšu vai vienkārši resursu trūkuma dēļ mājokļu pārmeklēšana notiek vēlāk nekā valstī A, tāpēc šūniņas dalībnieki noslēpjas.

Tādējādi tiek noņemta tikai daļa no plašāka tīkla, un teroristu uzbrukuma risks joprojām nav novērsts.

Spēcīgāka Eiropas Prokuratūra varēs

- ✓ centralizēti vadīt izmeklēšanu vairākās valstīs. Jo īpaši Eiropas Prokuratūra varētu dot norādījumus valstu iestādēm koordinēt policijas veiktu izmeklēšanu, kas ļautu, piemēram, ātri iesaldēt un konfiscēt līdzekļus un izdot apcietināšanas orderus visā ES;
- ✓ laikus sniegt visām iesaistītajām iestādēm tām nepieciešamo informāciju;
- ✓ nodrošināt saskaņotu un efektīvu kriminālvajāšanu teroristu noziegumu lietās, ņemot vērā visu iesaistīto ES valstu intereses un ES intereses kopumā;
- ✓ risināt jurisdikcijas jautājumus, pamatojoties uz objektīviem kritērijiem. Tas palīdzētu lemt par to, kur lieta ir iesniedzama tiesā.

Lietas piemērs NĀKOTNĒ

Valstī A notiek izmeklēšana saistībā ar **teroristu finansēšanu**. Šīs valsts iestādēm ir skaidras norādes par to, ka attiecīgās personas finansē terorismu, taču tām nav zināms, kur šī nauda galā tiek izmantota.

Valstī B notiek izmeklēšana saistībā ar darbībām, kas tiek uzskatītas par **teroristu uzbrukuma gatavošanu**, tostarp materiālu iegādi radioloģiska ieroča izgatavošanai.

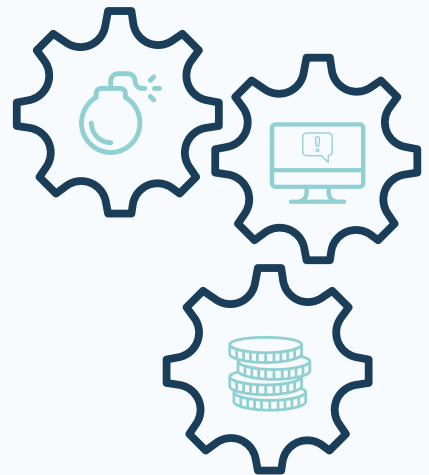
Valstī C izmeklēšanā galvenā uzmanība tiek pievērsta tīmekļa vietnei, kas satur **teroristu propagandu**. Iestādēm ir aizdomas, ka dažas šīs vietnes slēgtās daļas tiek izmantotas arī saziņai starp teroristu grupējuma dalībniekiem.

Neviena no šīm valstīm vēl nav lūgusi Eiropola vai Eurojust atbalstu, jo tās uzskata, ka šīs izmeklēšanas ir veicamas galvenokārt valsts mērogā.

Tikai tad, kad valstī A izmeklēšanā iesaistītais Eiropas delegētais prokurors informē par lietu Eiropas Prokuratūru, **tiek atklāta saikne starp minētajām lietām** — valstī A izmeklētais finansējums ir paredzēts grupas darbībām, kas gatavo radioloģisko ieroci valstī B, un tiek atklāts, ka šīs grupas faktiski sazinās savā starpā, izmantojot tīmekļa vietni, saistībā ar kuru notiek izmeklēšana valstī C.

Eiropas Prokuratūra var nodrošināt, ka izmeklēšanas pasākumi, kas nepieciešami, lai iegūtu piekļuvi tīmekļa vietnes žurnālam valstī C, notiek vienlaikus ar finansējošās grupas valstī A un sagatavošanas grupas valstī B apcietināšanu, lai tām nebūtu iespējas veikt manipulācijas ar pierādījumiem.

Visus iesaistītos aizdomās turētos teroristus var aizturēt vienlaikus, un turpmākos izmeklēšanas pasākumus var koordinēt un īstenot no viena biroja. Tas arī nodrošinās, ka nerodas konflikti saistībā ar jurisdikciju.

■ Publikāciju birojs

Print	ISBN 978-92-79-92355-5	doi:10.2775/268090	NA-01-18-840-LV-C
PDF	ISBN 978-92-79-92339-5	doi:10.2775/623243	NA-01-18-840-LV-N